

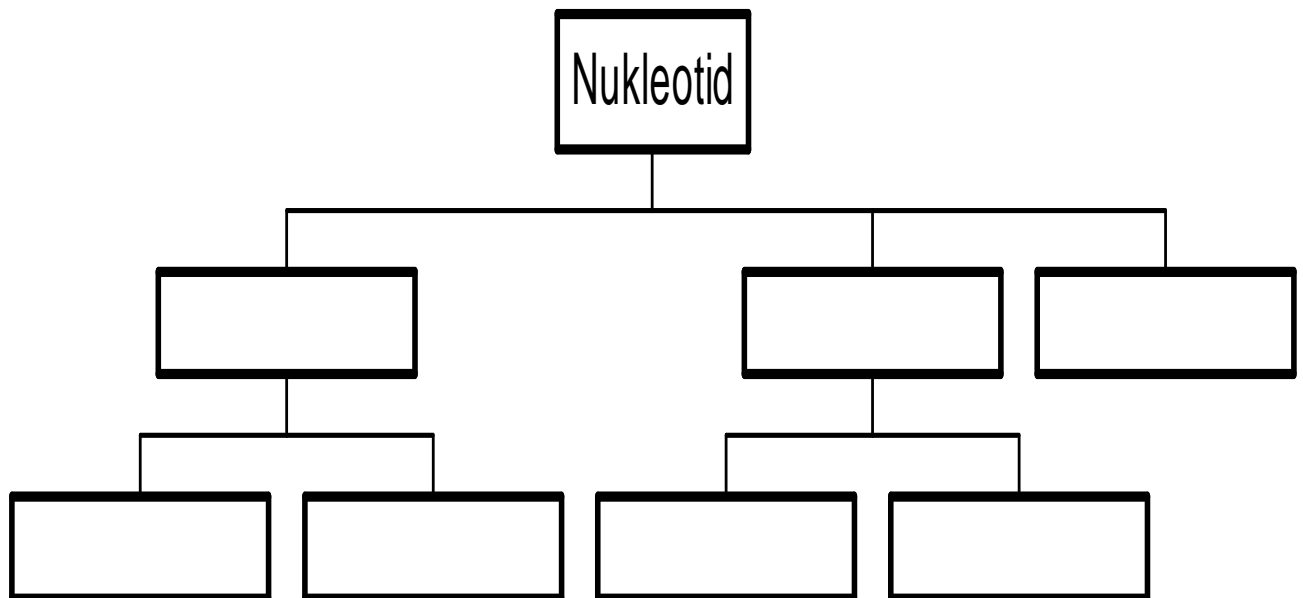
Nukleové kyseliny

Úvod

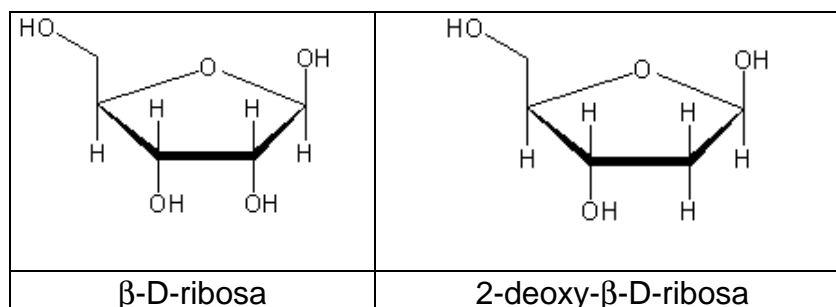
- Makromolekulární látky, které uchovávají a přenášejí _____
informaci.
- Jsou to makromolekulární látky uspořádané do dlouhých _____.
- Řadí se mezi tzv. _____.
- Jsou přítomny ve _____ buňkách a virech.
- Poprvé byly identifikovány v buněčném _____
- Rozlišujeme dva druhy:
 - **kyselina deoxyribonukleová**
 - deoxyribonucleic acid _____
 - **kyselina ribonukleová**
 - ribonucleic acid _____

Složení NA:

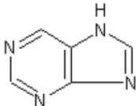
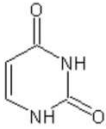
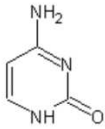
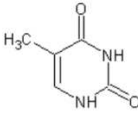
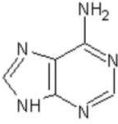
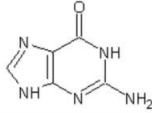
Základními stavebními jednotkami jsou _____

Sacharidová jednotka

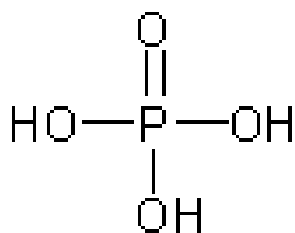

Dusíkaté báze

I. pyrimidinové			II. purinové	
pyrimidin			purin	
uracil U	cytosin C	thymin T	adenin	guanin

Zbytek H₃PO₄

Kyselina fosforečná

Nukleosid:

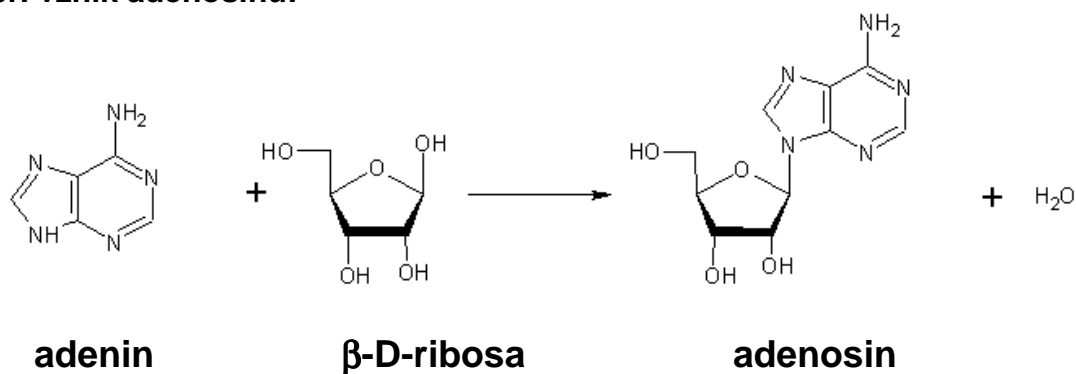
_____ je spojená s _____ N-glykosidickou vazbou.

Tato sloučenina se nazývá nukleosid.

Vzniká:

- adenin - adenosin
- guanin - guanosin
- cytosin - cytidin
- thymin - thymidin
- uracil - uridin

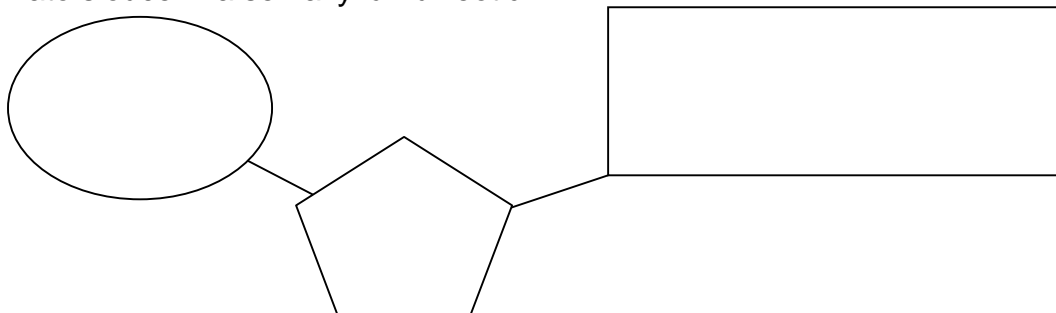
např. vznik adenosinu:

Nukleotid

Nukleosid je spojený se zbytkem _____ esterovou vazbou.

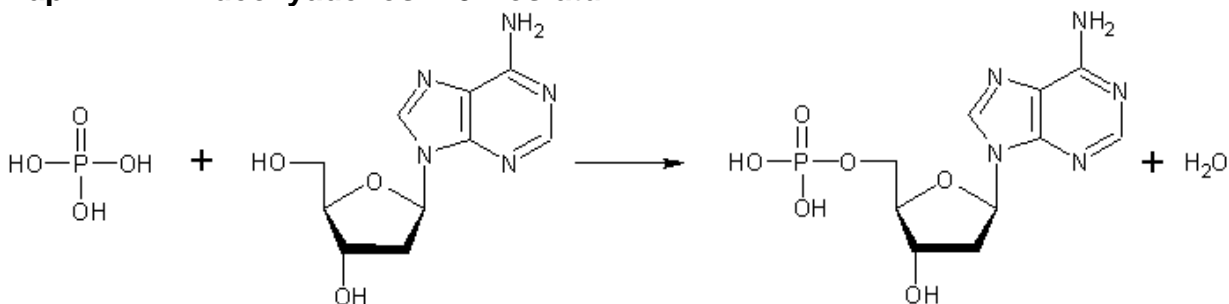
Tato sloučenina se nazývá nukleotid.

Vzniká:

- adenosin - adenosinfosfát
- guanosin - guanosinfosfát
- cytidin - cytidinfosfát
- thymidin - thymidinfosfát
- uridin - uridinfosfát

např. vznik 2-deoxyadenosin-5'-fosfátu

zbytek H₃PO₄

2-deoxyadenosin

2-deoxyadenosin-5'-fosfát

Složení NA – přehled

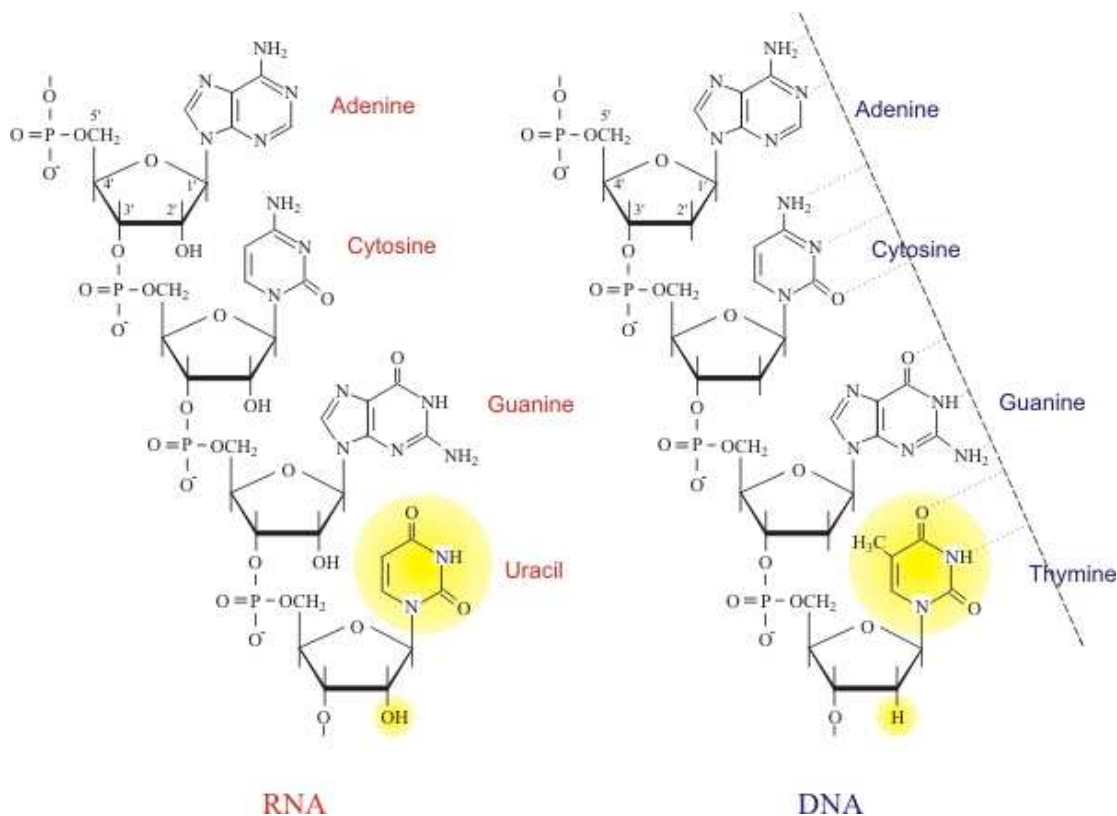
	DNA	RNA
Purinové báze		
Pyrimidinové báze		
Monosacharid		
Kyselina fosforečná		

Složení NA – přehled

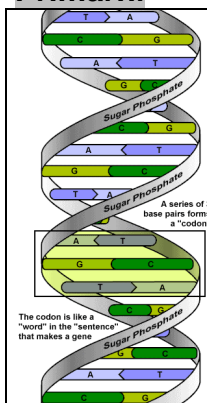
- mezi zbytkem H_3PO_4 **jednoho nukleotidu** a hydroxylem na 3. uhlíkovém atomu pentosy **druhého nukleotidu** vznikne _____ **vazba**.
- Jednotlivé nukleotidy se spojují do dlouhých nukleotidových _____
- Jednotlivé úseky na řetězcích přenášejí konkrétní informaci o _____
- Tyto úseky se označují jako _____

Úkol: Sestavte část řetězce nukleové kyseliny

- Spojením dvou nukleotidů vznikne _____
- Spojením několika nukleotidů vznikne _____
- Spojením vyššího počtu nukleotidů vznikne _____
- Spojením vysokého počtu nukleotidů vznikne makromolekula _____ nebo _____

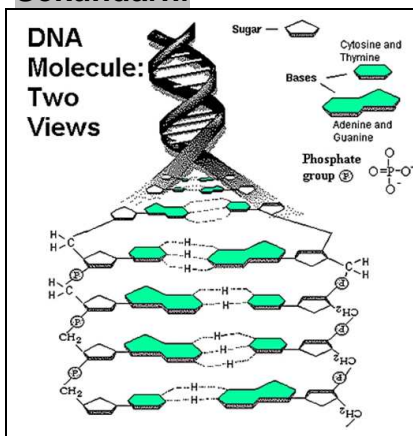

Struktura NA Primární

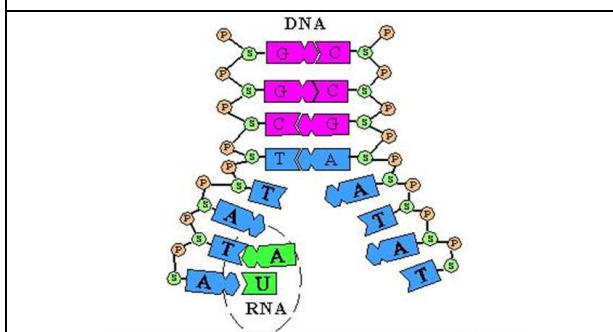
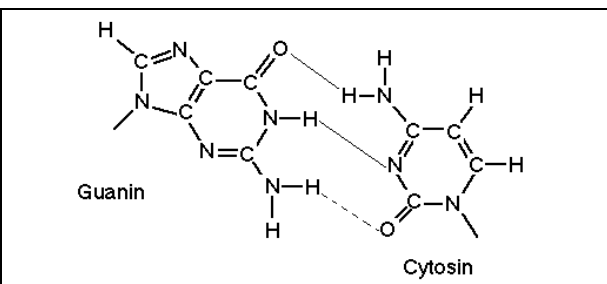
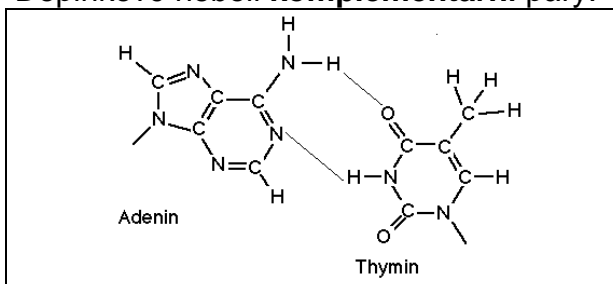
Je dána _____ dusíkatých bází v řetězci.
Pořadí bází určuje _____ strukturu.
Primární struktura je charakteristická pro každý organismus.

Sekundární

Zachycuje _____ a _____ řetězců nukleových kyselin.
Makromolekuly DNA a RNA zaujímají charakteristické prostorové uspořádání = _____
Polynukleotidové řetězce tvoří _____
Dvoušroubovice vzniká tak, že se dva nukleotidové řetězce propletou kolem _____
Spojení je realizováno _____, které vznikají mezi **doplňkovými** bázemi obou řetězců. (Označte na obrázku)

Doplňkové neboli komplementární páry:

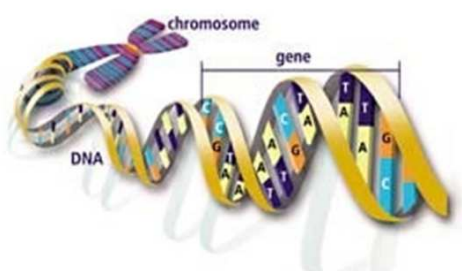
Zapište komplementární páry:

Terciární struktura zkoumá uspořádání řetězců v prostoru.

RNA a DNA

	RNA	DNA

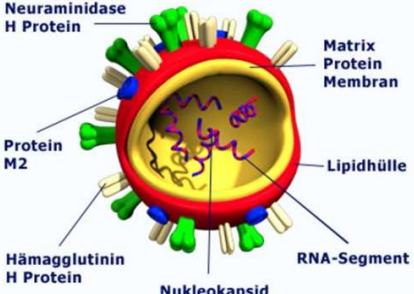
**Význam NA
DNA**

	DNA je nositelem základní _____ informace buňky. Pořadí bází v molekule DNA je _____ pro primární strukturu bílkovin. DNA jsou vázány na histony, s nimiž tvoří _____. Buňky člověka obsahují _____ chromozomů.

RNA

	RNA existuje v několika typech: a) ribosomová RNA (rRNA) ○ je hlavním stavebním materiálem _____, ve kterých se uskutečňuje syntéza bílkovin. b) transferová RNA (tRNA) ○ Transferová neboli přenosová RNA přenáší _____ z _____ na _____ c) informační RNA (mRNA) ○ Messenger neboli mediátorová, informační RNA přenáší _____ z _____ buňky do _____

DNA viry a RNA viry

	• V živé hostitelské buňce řídí _____ reprodukci. • Mimo živou buňku _____ v podobě virionů (infekční částice).

Shrnutí

- Nukleové kyseliny _____
- NA obsahují:
 - _____
 - _____
 - _____
- Dusíkatá báze a ribosa (2-deoxyribosa) tvoří _____
- Nukleosid a zbytek H_3PO_4 tvoří _____
- Nukleotidy se esterickou vazbou navzájem spojují do dlouhých řetězců.
- DNA tvoří většinou _____
- RNA je tvořena většinou _____

Test

- Do stavby nukleotidu nepatří:
 - cukr
 - kyselina sírová
 - dusíkatá báze
- Primární struktura nukleových kyselin určuje:
 - tvár řetězce
 - prostorové uspořádání řetězce
 - pořadí nukleotidů v řetězci
- Mezi dusíkaté báze RNA nepatří:
 - thymin
 - guanin
 - uracil
- Sekundární struktura DNA je:
 - jednovláknová šroubovice
 - jedno vlákno uzavřené do kruhu
 - dvouvláknová šroubovice